

Etikettering VO EU 2019/1009 EU-bemestingsproducten

1 C.II. Anorganische micronutriënten- meststof PFC 1.C.II

Deze instructie is bedoeld als handvat voor de uitvoering van de EU-regels voor de etikettering van EU-bemestingsproducten met CE-markering. Vanaf 16 juli 2022 gelden er nieuwe regels voor de etikettering van EU-bemestingsproducten voor de Europese markt. Deze staan in de bemestingsproducten verordening EU/2010/1009:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02019R1009-20220716>

1.1 CE-markering en ID-nummer

EU-bemestingsproducten zijn te herkennen aan de CE-markering. Deze **moet** ook op het etiket worden aangebracht. De plek van de CE-markering op het etiket is vrij te kiezen.

Als het product gecertificeerd is volgens module D door een certificerende instantie (de aangemelde instantie, *notified body of NoBo*) dan moet het **nummer van de certificerende instantie** ook op het etiket worden vermeld.

1.2 Aanduiding Anorganische micronutriëntenmeststof PFC 1C.II.

Anorganische micronutriëntenmeststoffen worden **aangeduid**

- Als "*Enkelvoudige anorganische micronutriëntenmeststof*" of "*Samengestelde anorganische micronutriëntenmeststof*",
of

- Als “PFC 1.C II a)” respectievelijk “PFC 1.C II b)”, gevolgd door een de tekst “minerale micronutriëntenmeststof” (alleen als aan voorwaarden wordt voldaan, zie tekstblok)

Bij de **enkelvoudige micronutriëntenmeststoffen** moet ook het type meststof worden vermeld:

- Micronutriëntenmeststof op basis van zout
- Micronutriëntenmeststof op basis van oxide of hydroxide
- Micronutriëntenmeststof op basis van micronutriënt
- Micronutriëntenmeststof op basis van een oplossing
- Micronutriëntenmeststof op basis van een suspensie
- Micronutriëntenmeststof op basis van chelaatvorming
- UVCB micronutriëntenchelaten (UVCB: stof met een onbekende of variabele samenstelling, complexe reactieproducten of biologische materialen).
- Micronutriëntenmeststof op basis van complexvorming

Bij **samengestelde micronutriënten** die in oplossing of suspensie zijn wordt vermeld “*in suspensie*” of “*in oplossing*”.

Minerale meststof versus anorganische meststof

De term minerale meststof in plaats van anorganische meststof **mag enkel gebruikt** worden voor die meststoffen die voldoen aan de **volgende voorwaarden**:

- **<1% organische C**, met uitzondering van organische C die aanwezig is als
  - i) chelaat- of complexvormers
  - ii) nitrificatieremmers, denitrificatieremmers of ureaseremmers,
  - iii) bedekkingsmiddelen,
  - iv) ureum ($\text{CH}_4\text{N}_2\text{O}$), of
  - v) calciumcyaanamide (CaCN_2);
- aangegeven **fosfaat** is uitsluitend in fosfaatvorm aanwezig met oplosbaarheden:
  - i) wateroplosbaarheid: minimumniveau 40 % van totaal fosfor (P);
  - ii) oplosbaarheid in neutraal ammoniumcitraat: minimumniveau 75 % van totaal fosfor (P), of
  - iii) oplosbaarheid in mierenzuur (alleen voor zacht natuurfosfaat): minimumniveau 55 % van totaal fosfor (P);
- aangegeven **stikstof** is uitsluitend aanwezig in de vorm van nitraat, ammonium, ureum en stikstof uit methyleenureum, isobutylideendiureum en crotonylideendiureum.

Voor anorganische micronutriëntenmeststoffen zijn de voorwaarden voor aangegeven fosfaat en stikstof niet relevant.

1.3 Aangegeven gehalten voor Anorganische meststof PFC 1C.II

De micronutriënten worden aangegeven met hun naam en het chemische symbolen, in deze volgorde: boor (B), kobalt (Co), koper (Cu), ijzer (Fe), mangaan (Mn), molybdeen (Mo) en zink (Zn), direct gevolgd door

- de benamingen van hun tegenionen, of
- indien gecheleerd door de tekst “*gecheleerd door [naam of afkorting van chelaat of chelaten]*”
- indien gecomplexeerd, door de tekst “*gecomplexeerd door [naam of afkorting van complexvormer(s)]*”.

- indien gecheleerd én gecomplexeerd, door de tekst “gecheleerd door [naam of afkorting van chela(a)t(en) en gecomplexeerd door [naam of afkorting van complexvormer(s)]”.
- bij chelaten wordt het pH bereik waarbij de chelaten stabiel zijn vermeld;
- gehalten als in de tabel hieronder.

Nutriënten en parameters (in massa %)

gehalte van elk micronutriënten (met aantal decimalen als bij minimumgehalte) uitgedrukt:

- als het in water oplosbare gehalte, indien die micronutriënten volledig oplosbaar zijn in water, of
- als het totale gehalte én als het in water oplosbare gehalte, indien het oplosbare gehalte aan die micronutriënten ten minste een kwart bedraagt van het totale gehalte aan die micronutriënten, of
- in andere gevallen, als het totale gehalte.

hoeveelheid micronutriënten in chelaat en / of complexvorm, met daarbij van de micronutriënten in chelaatvorm “stabiel bij pH bereik [x,x – y,y]”

Bijvoorbeeld:

0,01% boor (B), als natriumzout, in water oplosbaar;
 0,020% totaal koper (Cu), gecomplexeerd door HGA, 0,015 % in water oplosbaar ;
 0,30% totaal ijzer (Fe) 0,26 % als sulfaat, in water oplosbaar; 0,04 % gecheleerd door EDTA stabiel bij pH tussen x-y.

Bij de **samengestelde micronutriëntenmeststof** mogen enkel de micronutriënten worden aangegeven die in onderstaande minimale hoeveelheid aanwezig zijn.

Micronutriënt	Gehalte aan micronutriënt (in massa %)	
	Niet gecheleerd, niet gecomplexeerd	Gecheleerd of gecomplexeerd
Boor (B)	0,2	n.v.t.
Kobalt (Co)	0,02	0,02
Koper (Cu)	0,5	0,1
IJzer (Fe)	2	0,3
Mangaan (Mn)	0,5	0,1
Molybdeen (Mo)	0,02	n.v.t.
Zink (Zn)	0,5	0,1

1.4 Bestanddelen CMC

EU-bemestingsproducten mogen uitsluitend bestanddelen bevatten die zijn opgenomen in een van de Component Material Category, de CMC's. Alle **bestanddelen die meer dan 5%** van het product uitmaken (bij vloeibare producten 5% van het drooggewicht) moeten worden vermeld op het etiket. Daarbij gelden de volgende regels:

- Het daadwerkelijke percentage hoeft niet te worden vermeld.
- De bestanddelen dienen te worden vermeld in afnemende volgorde van het drooggewicht.

- Bij chemische stoffen (of een mengsel van chemische stoffen) moet de naam/identificatie volgens de CLP verordening en het CAS nummer worden vermeld.
- In de natuur voorkomende gedolven stoffen kunnen met hun mineralogische naam worden aangeduid, met -voor zover beschikbaar- het CAS of EG-nummer (bijvoorbeeld: langbeiniet (kaliummagnesiumsulfaat) CAS-nr. 14977-37-8).
- Bij elk bestanddeel wordt aangegeven tot welke CMC het behoort met de hele aanduiding.
- Als een CMC meerdere keren moet worden genoemd mag dat -bij de herhaling- ook met enkel het CMC-nummer.
- Voor de overzichtelijkheid mogen de aanduidingen (namen) van de CMC ook in een voetnoot worden vermeld.

CMC nummer	aanduiding
CMC 1	stoffen en mengsels als primair materiaal
CMC2	planten, delen van planten of plantenextracten
CMC 3	compost
CMC 4	digestaat van verse gewassen
CMC 5	ander digestaat dan digestaat van verse gewassen
CMC 6	bijproducten van de levensmiddelenindustrie
CMC 7	micro-organismen
CMC 8	nutriëntenpolymeren
CMC 9	andere polymeren dan nutriëntenpolymeren
CMC 10*	afgeleide producten in de zin van Verordening (EG) nr. 1069/2009 (*)
CMC 11	bijproducten in de zin van Richtlijn 2008/98/EG(**)

* Verordening (EG) nr. 1069/2009: hiermee wordt verwezen naar de definitie in de dierlijke bijproducten verordening. Er zijn vooralsnog geen bestanddelen opgenomen in CMC 10

** Richtlijn 2008/98/EG: hiermee wordt verwezen naar de definitie in de Kaderrichtlijn afval, in Nederland geïmplementeerd in de Wet Milieubeheer

1.5 Instructies voor gebruik anorganische macronutriënten meststof PFC1C.I.

Bij de instructies voor het beoogde gebruik moeten in ieder geval de doseringen, het tijdschema, de frequentie en de doelplanten worden onderscheiden.

Hierbij mag onderscheid worden gemaakt naar verschillende gebruikersgroepen.

Consumptief gebruik (particuliere gebruikers), gedetailleerde informatie over dosering per (type) doelplanten:

Doelplanten – dosering- tijdschema- frequentie

Beroepsmatig gebruik (landbouw en openbaar groen):

In ieder geval algemene dosering en of maximum dosering, en een standaardzin met verwijzing naar specifieke informatie:

“Neem contact op met (naam producent) of (naam distributeur) voor meer specifieke aanbevelingen (contactgegevens)”.

Voor de Nederlandse markt kan er daarnaast worden verwezen naar de gedetailleerde bemestingsadviezen van de

CBAV (<https://www.handboekbodemenbemesting.nl/nl/handboekbodemenbemesting.htm>) en de CBGV (<https://www.bemestingsadvies.nl/nl/bemestingsadvies.htm>).

Industrieel gebruik (gebruik voor verdere bewerking of gebruik op industriële locatie):

Standaardzin als "dit product is niet bedoeld voor directe toepassing/gebruik zonder verdere bewerking". Daarnaast mag aanvullend een gebruiksinstructie worden meegegeven voor beroepsmatig of consumptief gebruik.

Daarnaast wordt voorgesteld (niet verplicht) om een zin toe te voegen waarin landbouwers worden opgeroepen om goede bemestingspraktijken te volgen. Bijvoorbeeld:

"Deze productdoseringen zijn aanbevelingen. Wij bevelen de landbouwers aan hun adviseur om advies te vragen om de aanbevelingen aan hun specifieke situatie aan te passen en overbemesting te voorkomen.", of

"Landbouwers worden aangemoedigd om verlies van nutriënten te voorkomen en om bij het opstellen van bemestingsplannen rekening te houden met officiële aanbevelingen."

Bemestingsproducten met micronutriënten.

Bij de micronutriëntenmeststoffen moet deze zin worden opgenomen:

"Alleen te gebruiken in geval van erkende behoefte. De benodigde hoeveelheden niet overschrijden."

Deze zin mag naar keuze ook direct onder de nutriëntengehaltes worden geplaatst.

Producten met nutriënten polymeren uit CMC 9

Bij anorganische meststoffen die component bevatten uit CMC 9: Andere polymeren dan nutriëntenpolymeren" moet de werkingsperiode worden vermeld. Op het etiket kan dit in een algemene zin worden vermeld, of met een pictogram.

Met daarbij de zin:

"Opnieuw toedienen tijdens de werkingsperiode is niet toegestaan. Neem contact op met [naam fabrikant] of [naam distributeur] voor meer specifieke aanbevelingen. www.website.com"

Met daarbij de zin:

"Opnieuw toedienen na minder dan 8 weken is niet toegestaan. Neem contact op met [naam fabrikant] of [naam distributeur] voor meer specifieke aanbevelingen."

De 'werkingsperiode' is de tijdspanne na gebruik waarin de afgifte van nutriënten wordt gereguleerd of de vochtopnamecapaciteit wordt verhoogd. De **frequentie van toedienen** mag niet korter zijn dan de werkingsperiode.

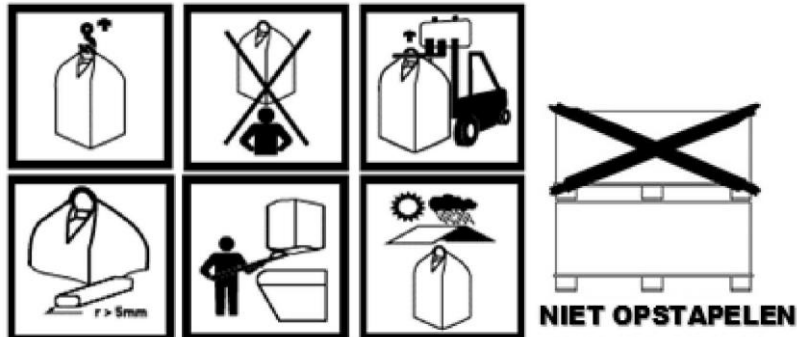
1.6 Aanbevolen opslagomstandigheden

Informatie over opslagomstandigheden kan onder meer de volgende aspecten bevatten:

- opslagperiode;
- opslagomgeving (open/overdekt/afgesloten; afgedekt; droog enz.);
- opslagtemperatuur/vochtigheid;
- opstapelen;
- incompatibiliteit met andere materialen;
- *"Raadpleeg ook de informatie in het veiligheidsinformatieblad (VIB)"* (indien verstrekt).

Pictogrammen mogen worden gebruikt zolang ze duidelijk en niet misleidend zijn. Bij het gebruik van pictogrammen is het belangrijk om dubbele etikettering te vermijden met pictogrammen die opgenomen zijn onder Veiligheid en milieu volgens CLP-verordening.

Voorbeelden:

1.7 Veiligheid en milieu

Relevante informatie ter beheersing van risico's voor de gezondheid van mensen, dieren of planten, voor de veiligheid of voor het milieu moeten worden opgenomen. Pictogrammen (behalve CLP-gevaarpictogrammen als het product niet is ingedeeld) mogen worden gebruikt zolang ze duidelijk en niet misleidend zijn.

Als de CLP-verordening van toepassing is (chemische stoffen), moet het etiket van het product alle op grond daarvan vastgestelde etiketteringsvoorschriften bevatten, waaronder opslagomstandigheden en risicobeheer (gevaarpictogrammen, signaalwoorden, gevarenaanduidingen en veiligheidsaanbevelingen, unieke formule-identificatie (UFI-code) indien van toepassing, vervoersclassificatiepictogrammen, aanvullende voorschriften voor consumptief gebruik enz.).

Een algemene zin zoals "Om risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu te vermijden, dient u zich aan de aanbevolen instructies voor gebruik van dit bemestingsproduct te houden" kan worden toegevoegd.

Anorganische meststoffen met ureum

Bij meststoffen die ureum bevatten moeten de mogelijke gevolgen voor de luchtkwaliteit als gevolg van het vrijkomen van ammoniak bij het gebruik van meststoffen worden vermeld, en moet gebruikers worden verzocht passende maatregelen te nemen om dit te verhelpen. Bijvoorbeeld:

"Deze meststof bevat ureum, dat ammoniak kan uitstoten en de luchtkwaliteit kan beïnvloeden. Afhankelijk van de lokale omstandigheden moeten passende saneringsmaatregelen worden genomen."

of

"Deze meststof bevat ureum, dat ammoniak kan uitstoten en de luchtkwaliteit kan beïnvloeden. Afhankelijk van de lokale omstandigheden moeten passende saneringsmaatregelen worden genomen. De fabrikant van deze meststof heeft reeds saneringsmaatregelen genomen door er een ureaseremmer in te verwerken."

Deze zinnen mogen eventueel ook naar keuze direct bij de nutriëntengehaltes worden geplaatst.

1.8 Overige verplichte informatie

Hoeveelheid en vorm

De hoeveelheid van het EU-bemestingsproduct moet worden aangegeven, uitgedrukt als massa of volume. De eenheden zijn niet vastgelegd, maar de aanbeveling is om dit te beperken tot eenheden uit het SI-stelsel.

Voor vloeibare producten: nettomassa (t, kg of g) en/of volume (m³, l of ml).

Vaste producten: nettomassa (t, kg of g)

Typenummer:

Op de verpakking van EU-bemestingsproducten moet een typenummer, partijnummer dan wel een ander identificatiemiddel zijn aangebracht of, indien een EU-bemestingsproduct onverpakt wordt geleverd, moet de vereiste informatie in een bijgevoegde bijsluiter worden vermeld.

Contactgegevens:

Fabrikant

Naam

Geregistreerde handelsnaam of geregistreerd handelsmerk

Adres: postadres waarop contact opgenomen kan worden

Fabrikanten mogen voor hun naam de woorden “*geproduceerd door*” vermelden, maar dat hoeft niet.

Importeur

Naam

Geregistreerde handelsnaam of geregistreerd handelsmerk

Adres: postadres waarop contact opgenomen kan worden

Importeur of distributeur (niet zijnde de fabrikant)

De woorden “*(her)verpakt door*” + Naam

Geregistreerde handelsnaam of geregistreerd handelsmerk

Adres: postadres waarop contact opgenomen kan worden

Voor verpakkers is het mogelijk om daarnaast de “id-code” toe te voegen die door de nationale autoriteit is verstrekt.

1.9 Aanvullende informatie

Indien het product is toegelaten voor **gebruik in de biologische landbouw** volgens de EU-wetgeving (EU 2021/1165) mag dat worden vermeld.

Het **gehalte aan organische stof** in het product mag worden vermeld.

Bestanddelen **die minder dan 5%** van het gewicht uitmaken mogen hier worden vermeld.

Als het product minder dan 30 g Cl per kg droge stof bevat mag worden vermeld “**Chloorarm**”

Andere vrijwillige informatie moet aan de volgende regels voldoen:

- a. misleiden de gebruiker niet, bijvoorbeeld door aan het product eigenschappen toe te schrijven die het niet bezit, of door te suggereren dat het product unieke eigenschappen heeft terwijl soortgelijke producten die ook hebben;
- b. hebben betrekking op toetsbare factoren;

- c. bevatten geen claims als "duurzaam" of "milieuvriendelijk", tenzij dergelijke claims verwijzen naar wetgeving, duidelijk omschreven richtsnoeren, normen of regelingen waarmee het EU-bemestingsproduct in overeenstemming is, en
- d. claimen (door middel van vermeldingen of visuele voorstellingen) niet dat het EU-bemestingsproduct plantziekten voorkomt of behandelt, noch dat het gewassen tegen schadelijke organismen beschermt.

Nationale voorschriften kunnen op vrijwillige basis worden toegevoegd, zolang ze duidelijk zijn voor de gebruiker en los van het etiket van de verordening bemestingsproducten worden aangebracht.

1.10 Voorbeelden etiket

Voorbeelden hoe een etiket van een EU-bemestingsproduct eruit kan zien zijn te vinden in de Leidraad etikettering: *Mededeling van de Commissie over hoe het etiket als bedoeld in bijlage III bij Verordening (EU) 2019/1009 van het Europees Parlement en de Raad eruit dient te zien 2021/C 119/01*:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52021XC0407\(04\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52021XC0407(04))

Versie 1: mei 2022

[Deze handreiking is opgesteld door het NMI in opdracht van Meststoffen Nederland.](#)

Deze instructies zijn met zorg samengesteld maar uiteindelijk blijft de juridische tekst van de Europese Commissie leidend. Meststoffen Nederland of NMI aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of schade van welke aard ook die het directe of indirecte gevolg zijn van het hanteren van deze instructies.

Gebaseerd op VO EU/2019/1009 (geconsolideerde versie mei 2022), Leidraad etikettering EU-bemestingsproducten (2021/C 119/01) en het FAQ document versie 2